

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ОСВІТУ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

ЗЕЛЕНІНА О. М.

*доктор філософії за спеціальністю «Біологія», доцент кафедри фізіології,
патофізіології та біохімії,
Одеського державного аграрного університету
м. Одеса, Україна*

ЖУНЬКО І. Д.

*кандидат біологічних наук,
завідувач Багатопрофільної лабораторії ветеринарної медицини, асистент кафедри
епізоотології, паразитології та мікробіології
ім. проф. В. Я. Атамася
Одеського державного аграрного університету
м. Одеса, Україна*

МАРТИНОВА О. Б.

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри фізіології, патофізіології та біохімії,
Одеського державного аграрного університету
м. Одеса, Україна*

Освіта в Україні стала однією з найбільш постраждалих галузей під час війни по всій території країни, особливо на сході. Війна не тільки призводить до людських жертв і матеріальних збитків, але також серйозно позначається на системі освіти нашої країни. Повномасштабне вторгнення російської федерації призвело до серйозних викликів для освітньої системи, змушуючи школи, ліцеї, університети та інші навчальні заклади працювати в важких умовах сьогодення. Одна із основних проблем - евакуація шкіл, університетів та інших навчальних закладів з тимчасово окупованих територій та з зон інтенсивних бойових дій, що призводить до переривання навчання для багатьох здобувачів освіти. Багато закладів освіти були пошкоджені або зруйновані внаслідок бойових дій, що призвело до обмеженого доступу дітей та молоді до освіти. Станом на кінець 2023 року від бомбардувань та обстрілів постраждали 3798 заклади освіти, з яких 365 зруйновано повністю [1].

Велика кількість дітей та молоді опинилася у складних життєвих обставинах через втрату близьких, переселення або травми психологічного характеру. Це призвело до зниження успішності учнів, збільшення випадків насильства серед дітей та загострення психологічних проблем [2]. Тому необхідно забезпечити психологічну підтримку для дітей та молоді, яким довелося пережити воєнні події.

Педагоги також стикаються з складнощами через втрату робочих місць або нестабільність у регіоні. Багато з них опинилися на передовій фронті, де вони продовжують працювати, намагаючись забезпечити якісну освіту для здобувачів під час воєнного конфлікту.

Щодня учасники освітнього процесу мають долати виклики війни, коли у поєднанні з частими сигналами повітряної тривоги та відключенням електроенергії відбувається надання освітніх послуг у вигляді змішаної або дистанційної форми.

Великою проблемою є втрата кваліфікованих педагогічних кадрів. Тисячі вчителів шкіл та викладачів закладів вищою освіти були вимушені покинути свої робочі місця,

оскільки змінили місце проживання всередині країни або виїхати за кордон після початку повномасштабного вторгнення РФ, що призвело до дефіциту досвідчених викладачів та зниження якості освіти.

Уряд України та міжнародні організації активно займаються питаннями відновлення освітньої системи в постраждалих регіонах. Вони спрямовують зусилля на реконструкцію закладів освіти, підготовку кваліфікованих педагогів та надання психологічної підтримки дітям, які пережили травматичні події.

Незважаючи на всі труднощі, освітній сектор в Україні продовжує працювати на благо майбутнього покоління. На сьогоднішній день на території України нараховується більше 13 тисяч шкіл, і тільки 20% з них ще не обладнані укриттями як засобами захисту учасників навчального процесу. За даними освітнього омбудсмена [3] майже 2,5 тисячі шкіл навчають виключно дистанційно, 7,5 тисяч шкіл працюють в очному форматі, а 3,8 тисяч – у змішаному форматі.

За інформацією, наданою заступником міністра освіти, тільки 5% закладів професійно-технічної освіти ще не обладнані укриттями [4].

За експертними оцінками, з метою забезпечення збереження існуючого рівня освіти і подальшого підвищення якості освітнього процесу, можливі заплановані досягнення за рахунок трансформування закладів освіти на підставі вивчення соціальних потреб і економічної бази країни, підтримці забезпечення інноваційного навчального та дослідницького середовища, посиленні співпраці зі стейкхолдерами [5, с. 358].

Сьогодні диктує нам умови для проведення освітнього процесу в навчальних закладах України. У зв'язку з пандемією COVID-19 всі заклади освіти України здійснювали надання послуг з навчання згідно постанови Кабінету Міністрів від 12.03.2020 року виключно в дистанційному форматі [6]. Тому, професорсько-викладацький склад Одеського державного аграрного університету (ОДАУ) мав досвід проведення занять в онлайн-форматі ще до початку повномасштабного вторгнення РФ. Співробітники ОДАУ в процесі своєї діяльності стикнулися з викликами війни: ракетними обстрілами, БПЛА-атаками, блекаутами, відсутністю інтернету та зв'язку. Задля спільної Перемоги наші викладачі працюють на освітньому фронті країни та постійно підвищують свою кваліфікацію. На протязі останніх років інтенсивно проводиться цифровізація та гейміфікація освітнього процесу [7]. Використовуються різнопланові цифрові інструменти, платформи, сервіси, які допомагають професійно створювати яскравий, пізнавальний та цікавий навчальний контент. В освітній простір університету активно впроваджується режим STREAM. У режимі реального часу, під керівництвом викладачів та співробітників багатопрофільної лабораторії ветеринарної медицини, здобувачі вищої освіти мають змогу не лише ознайомитись з роботою лабораторії, а й опанувати методику проведення досліджень [8].

Отже, необхідно забезпечити педагогам психологічну підтримку та професійний розвиток, щоб вони могли виконувати свою роботу на високому рівні. Важливо продовжувати підтримувати освітню систему в умовах воєнного конфлікту, оскільки це ключовий елемент будь-якої країни для забезпечення сталого розвитку та майбутнього успіху.

Перелік використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України : веб-сайт. URL: <https://saveschools.in.ua/> (дата звернення: 02.04.2024).

2. Михайлишин У. Б., Сухан В. С., Анталовці О. В. Психологічний стан здобувачів вищої освіти в період воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2023. № 2. С. 27–33. URL: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.2.5> (дата звернення: 02.04.2024).

3. МОН працює над створенням спеціалізованих дистанційних шкіл — освітній омбудсмен. *Радіо Культура* : веб-сайт. URL: <http://sur1.li/seilb> (дата звернення: 02.04.2024).

4. В Україні укриття мають 75% шкіл і 55% дитсадків – МОН. *Інформаційне агентство Інше.ТВ* : веб-сайт. URL: <https://inshe.tv/suspilstvo/2023-07-29/783050/> (дата звернення: 02.04.2024).

5. *Rebuilding Ukraine: Principles and Policies. Paris Report 1* / Edited by Yu. Gorodnichenko, I. Sologub, B. W. di Mauro. Paris : CEPR Press, 2022. 467 p. URL:

https://cepr.org/system/files/publication-files/178114-paris_report_1_rebuilding_ukraine_principles_and_policies.pdf (дата звернення: 02.04.2024).

6. «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. №211. URL: <https://www.kmu.gov.ua/nras/pro-zapobigannya-poshiml10320rennyu-na-teritoriyi-ukrayini-koronavirusu-covid-19> (дата звернення: 02.04.2024).

7. Martynova O., Zelenina O., Broshkov M., Kostenko. T. The department of physiology, pathophysiology and biochemistry's personal experience in remote learning conditions. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2023. № 108. С. 5-11. URL: <https://abbsl.osau.edu.ua/index.php/visnuk/article/view/392/353> (дата звернення: 02.04.2024).

8. Техніка приготування мазка крові. YouTube : URL: <https://youtu.be/Su8rvqjCYE8?si=AN6OtidYQszJVtu3> (дата звернення: 02.04.2024).